

LATVIJAS VALSTIS ARHĪVS

LKP ALŪKSNES RAJONA KOMITEJA

FONDS N^o PA-4106

APRAKSTI NN^o 47-65,01

1946 - 1963, 1981-1991 G.G.

VĒSTURISKĀS IZZĪNAS -

1950 - 1962.

1967 - 1991 G.G.

89

LATVIJAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS
ALŪKSNES RAJONA KOMITEJA

VĒSTURISKĀ IZZIŅA

1950.g. - 1962.g.

1967.g. - 1987.g.

PA - 4106.f.

Ar VK(b)P 1949.g. 24. decembra un LK(b)P CK 1949.g. 30. decembra biroja sēdes lēmumu Latvijas PSR izveidoja 58 lauku rajonus.

LK(b)P Alūksnes apriņķa komiteju likvidēja,¹ tās vietā izveidoja LK(b)P Alūksnes rajona komiteju (RK). Daļu bijušā Alūksnes apriņķa pagastu pievienoja Apes un Gulbenes rajoniem.

Ar LK(b)P 1950.g. 12. janvāra biroja sēdes lēmumu izveido Alūksnes RK orgbiroju,³ kam uzdod sagatavot pirmo rajona konferenci.

Konference notika 1950.g. 7. aprīlī, tajā ievēlēja Alūksnes RK, 26 cilvēku sastāvā.⁴ Nākošajā dienā - plēnumā - ievēlēja arī RK sekretārus un biroju, 7 cilvēku sastāvā.⁵

LK(b)P (no 1952.g. - LKP) Alūksnes rajona struktūra bija šāda:⁶

- 1; 2 sekretārs;
- sekretārs;
- LK(b)P partijas, arodbiedrību un komjaunatnes organizātoriskā darba nodaļa;

-
- 1) Sk. Alūksnes AK (PA-134.f.) vēsturisko izziņu.
  - 2) LVA, PA-101.f., 12.apr., 26.l., 193.lp. un 210.lp.
  - 3) Turpat, 13.apr., 101.l., 94.lp.
  - 4) LVA, PA-4106.f., 1.apr., 1.l., 25.lp.
  - 5) Turpat, 2.l., 1.-2.lp.
  - 6) LVA, PA-101.f., 12.apr., 26.l., 223.-225.lp.

- propagandas un agitācijas nodaļa;
- nodaļa darbam ar sievietēm;
- lauksaimniecības nodaļa.

Reorganizācijas rezultātā,⁷ 1954.g. janvārī likvidē nodaļu darbam ar sievietēm un lauksaimniecības nodaļu. Turpināja darboties propagandas un agitācijas nodaļa un organizātoriskā darba nodaļa ar statistikas un vienotas biedra kartes sektoru tās sastāvā.

Šāda struktūra saglabājās līdz pat Alūksnes rajona likvidācijai 1962. gadā.

Laikā no 1956.g. līdz 1959.g. Alūksnes rajona teritorija palielinājās.

Ar 1956.g. 24. martā LKP CK biroja sēdes lēmumu Apes rajonu likvidē, tā teritoriju pievieno Alūksnes rajona teritorijai.⁸

1959.g. 11. novembrī LKP CK birojs nolemj likvidēt Abrenes un Smiltenes rajonus. Daļa abu šo rajonu teritorijas tiek pievienota Alūksnes rajona teritorijai.⁹

Ar 1962.g. 18. decembra LKP CK biroja lēmumu Alūksnes rajonu likvidē, tā teritoriju pievieno Gulbenes rajonam.¹⁰

---

7) LVA, PA-101.f.,17.apr.,23.l.,4.lp.

8) Turpat, 19.apr.,21.l.,64.lp.

9) Turpat, 22.apr.,32.l.,54.lp.

10) Turpat, 25.apr.,26.l.,37.lp.

1950. gadā LK(b)P Alūksnes rajona partijas organizācija apvienoja 20 pirmorganizācijas,¹¹ 1962. gadā - 59 pirmorganizācijas.¹²

LKPCK birojs 1967.g. 3. janvāra sēdē pieņem lēmumu "Par jaunu rajonu veidošanu" Alūksnes rajonu atjauno,¹³ atdalot tā teritoriju no Gulbenes, ^{Balou un Volakas} rajona teritorijas. LKPCK birojs šai sēdē apstiprina arī jaunizveidoto rajonu teritoriju, struktūru un štatus, kā arī nolemj veidot orgbiroju, kam uzdod sagatavot pirmo rajona konferenci.

Konference notiek 1967.g. 28.janvārī, tajā ievēl Alūksnes RK, 55 cilvēku sastāvā.¹⁴ Tai pašā dienā - plēnumā - ievēl arī RK sekretārus un biroju, 9 cilvēku sastāvā.¹⁵

LKP Alūksnes RK struktūra bija šāda:¹⁶

- 1; 2 sekretārs;
- sekretārs;
- sekretāra palīgs;
- organizātoriskā darba nodaļa;
- propagandas un agitācijas nodaļa;
- rūpnieciskās ražošanas un transporta nodaļa.

1968. gadā LKP Alūksnes rajona organizācija apvienoja 64 pirmorganizācijas.¹⁷

---

11) "Коммунистическая партия Латвии в цифрах" R,1984,77.lp.

12) Turpat, 140.lp.

13) LVA, PA,101.f.,31.apr.,13.l.,4.lp.

14) LVA, PA-4106.f.,28.apr.,1.l.,46.lp.

15) Turpat, 9.l.,2.lp.

16) LVA, PA-101.f.,31.apr.,13.l.,12.lp.

17) "Коммунистическая партия Латвии ..." R,1984,170.lp.

1975.g. 28.janvārī, ar LKPCK biroja lēmumu visās republikas rajonu komitejās izveido komisijas jautājumā par uzņemšanu partijā un komunistu personīgo lietu izskatīšanā, ar algotu komisijas priekšsēdētāja amatu.¹⁸

Iīdz pa1987. gadam Alūksnes rajonā būtiskas izmaiņas nenotiek.

1950.g. LK(b)P Alūksnes rajona partijas organizācija apvienoja 20 pirmorganizācijas,¹⁹1987.g. - 56 pirmorganizācijas.²⁰

Vad. arhīviste

A. Bušēvica

A. Bušēvica

---

18) LVA, PA-101.f.,39.apr.,13.l.,187.lp.

19) "Коммунистическая партия Латвии ..." R,1984,77.lp.

20) LVA, PA-101.f.,59.apr.,128.l.,4.lp.

LKP Alūksnes rajona komiteja

PA-4106.f.

Vēsturiskās izziņas
turpinājums par
1988.-1991.gg.

Pārbūves process Padomju Savienībā skāra arī partijas dzīvi. 1989.gada rudenī Latvijas PSR izraisījās diskusija par Latvijas Komunistiskās partijas statusu. Daļa partijas biedru orientējās uz PSKP, daļa bija par neatkarīgas Latvijas Komunistiskās partijas izveidošanu, daļa komunistu vairs vispār nevēlējās sastāvēt nevienā partijā.

Šķelšanās notiek arī Alūksnesrajona partijas organizācijā. Neatkarīgas Latvijas Komunistiskās partijas piekritēji savas organizācijas XI konferencē 1990.gada 31.martā konstatē, ka rajonā partijas biedru aptaujas rezultātā tikai 12 % ir par palikšanu PSKP sastāvā.¹ Uz PSKP platformas orientētie partijas biedri XII konferencē 1990.gada 29.aprīlī, ņemot vērā situāciju, kad rajona partijas organizācija ir sašķēlusies un lai likvidētu šīs sašķelšanās sekas, nolemj pārtraukt esošās rajona komitejas darbību un izvēlēt jaunu rajona komitejas sastāvu.²

Štatu saraksti 1988.gadam liecina, ka komitejai ir sekojoša struktūra:

- 1., 2.sekretāri,
- sekretārs,

¹ LVA, PA-4106.f., 63.apr., 1.l., 5.lp.

² Turpat, 2.l., 15.-18.lp.

- vispārējā nodaļa,
- organizatoriskā darba nodaļa,
- propagandas un agitācijas nodaļa,
- rūpniecības un transporta nodaļa,
- lauksaimniecības nodaļa,
- partijas komisija.³

Rajona partijas organizācijas II plēnums 1988.gada

22.decembrī apstiprina sekojošu komitejas struktūru:

- 1., 2.sekretārs,
- sekretārs,
- organizatoriskā darba nodaļa,
- ideologiskā darba nodaļa,
- lietvedības sektors,
- partijas komisija.

Tiek likvidēta lauksaimniecības, rūpniecības un transporta un vispārējā nodaļa.⁴ Vienlaicīgi tiek izveidotas sekojošas komisijas:

- sociāli ekonomiskās politikas komisija,
- partijas organizatoriskā un kadru darba nodaļa,
- valsts un tiesiskā darba komisija,
- ideologiskā darba komisija.⁵

Šāda rajona komitejas struktūra saglabājas līdz 1989.gada beigām.

Pamatojoties uz LKP biroja 1990.gada 5.februāra lēmumu "Par LKP pilsētu un rajonu komiteju lietvedības sektoru vadī-

³ LVA, PA-4106.f., 57.apr., 24.l., 7.lp.

⁴ Turpat, 2.l., 130.lp.

⁵ Turpat, 127.-130.lp.

tāju amata nosaukuma mainīšanu" rajona komitejā lietvedības sektors tiek pārdēvēts par vispārīgo daļu.⁶

Pēc rajona partijas organizācijas sašķelšanās XII konferencē tiek ievēlēta jauna rajona komiteja 15 cilvēku sastāvā un par 1. sekretāru ievēlēts V.Urlapovs.⁷ Rajona komitejai izmainās arī struktūra:

- 1., 2.sekretārs,
- ideoloģiskā darba nodaļa,
- vispārējā nodaļa,
- partijas uzskaites sektors.⁸

1990.gada IIpusgadā rajona komitejai tiek apstiprināta sekojoša struktūra:

- 1., 2.sekretārs,
- partijas uzskaites sektors.

Partijas organizatoriskā darba veikšanai tiek apstiprināta atbildīgā organizatora štata vienība.⁹ Šāda komitejas struktūra saglabājas līdz 1991.gada augustam, organizācijas darbības izbeigšanai.

1988.gada sākumā LKP Alūksnes rajona organizācijā bija 1550 biedru un kandidātu.¹⁰ Biedru skaits gada gaitā būtiski neizmainās.

1989.gada sākumā LKP Alūksnes rajona organizācijā bija 1529 biedru un biedru kandidātu.¹¹ Biedru skaits 1989.gadā sāk samazināties - 1399 biedru un kandidātu gada beigās.¹²

⁶ LVA, PA-4106.f., 61.apr., 4.l., 11.lp.
⁷ Turpat, 61.apr., 2.l., 17.-18.lp.
⁸ Turpat, 10.l., 111. un 127.lp.
⁹ Turpat, 61.apr., 8.l., 23.lp.
¹⁰ LVA, PA-101.f., 61.apr., 171.l., 1.lp.
¹¹ Turpat, 63.apr., 66.l., 20.lp.
¹² Turpat, 23.lp.

Pēc Latvijas Komunistiskās partijas XXV kongresa sākās masveidīga komunistu izstāšanās no PSKP. Samazinās arī partijas pirmorganizāciju skaits. Ja 1990.gada 1.ceturksnī LKP Alūksnes rajona organizācijā bija 1357 biedri un PSKP biedru kandidāti¹², tad gada beigās - 406 biedri¹³. Partijas biedru skaits turpina samazināties arī 1991.gadā - no 377 biedriem 1.ceturkšņa beigās¹⁴ līdz 299 biedriem jūlijā.¹⁵

Samazinās arī partijas pirmorganizāciju skaits. Ja laikā no 1988. līdz 1990.g. sākumam to skaits ir 56¹⁶, tad 1990.gada noslēgumā - 22,¹⁷ bet 1991.gada martā - vairs tikai 15.¹⁸ 1990.gada 19.decembrī rajona komiteja pieņem lēmumu Alūksnes pilsētas padomes vēlēšanu laikā izveidot vēlēšanu apgabala partijas pirmorganizāciju, kas apvieno sevī pilsētas un rajona izpildkomiteju un partijas komitejas pirmorganizācijas.¹⁹ Tuvāku ziņu par šīs organizācijas darbību un skaitlisko sastāvu nav.

Pēc augusta notikumiem 1991.gadā Latvijas Republikas Augstākā Padome 23.augustā pieņēma lēmumu "Par Latvijas Komunistiskās partijas antikonstitucionālo darbību". 24.augustā tika izdots lēmums "Par dažu sabiedrisko un sabiedriski poli-

¹² LVA, PA-101.f., 65.apr., 76.l., 14.lp.

¹³ Turpat, 17.lp.

¹⁴ Turpat, 67.apr., 57.l., 4.lp.

¹⁵ Turpat, 5.lp.

¹⁶ LVA, PA-101.f., 65.apr., 76.l., 14.lp.

¹⁷ Turpat, 17.lp.

¹⁸ LVA, PA-101.f., 67.apr., 57.l., 4.lp.

¹⁹ LVA, PA-4106.f., 63.apr., 2.l., 8.lp.

tisko organizāciju darbības apturēšanu". Latvijas Komunistiskā partija savu darbību beidza.

II

Pēc LKP darbības izbeigšanās Alūksnes rajona komitejas dokumenti ar 30.08.1991.gada aktu (16 maiši - 265,7 kg) nonāca Latvijas Valsts arhīva Sociālpolitisko dokumentu nodaļā.

Dokumentu apstrādi un aprakstīšanu veica Sociālpolitisko dokumentu nodaļas (daļas) darbinieki no 1996.g. februāra līdz 1996.gada jūlijam, kā rezultātā sastādīti 4 apraksti, papildinājumi pie 16 aprakstiem un Alūksnes rajona partijas pirmorganizāciju dokumentu saraksts. Pavisam kopā izveidotas 149 lietas.

Apvienotie lietu apraksti

34.apraksta papildinājums par 1973.g. - 1 lieta

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksti

41.apraksta papildinājums par 1980.g.	- 2 lietas
43.apraksta - " - par 1981.g.	- 1 lieta
45.apraksta - " - par 1982.g.	- 1 lieta
47.apraksta - " - par 1983.g.	- 1 lieta
49.apraksta - " - par 1984.g.	- 1 lieta
51.apraksta - " - par 1985.g.	- 1 lieta
53.apraksta - " - par 1986.g.	- 4 lietas
55.apraksta - " - par 1987.g.	- 10 lietas
57.apraksta - " - par 1988.g.	- 10 lietas
59.apraksta - " - par 1989.g.	- 18 lietas
61.apraksts par 1990.g.	- 28 lietas

63.apraksts	par 1991.g.	- 28 lietas
01.apraksts	par 1990.g.	- 1 lieta

Kopā 107 lietas

Personālsastāva apraksti

52.apraksta papildinājums	par 1985.g.	- 1 lieta
56.apraksta	- " - par 1987.g.	- 1 lieta
58.apraksta	- " - par 1988.g.	- 2 lietas
60.apraksta	- " - par 1989.g.	- 9 lietas
62.apraksts	par 1990.g.	- 14 lietas
64.apraksts	par 1991.g.	- 5 lietas

Kopā 32 lietas

LKP Alūksnes rajona pirmorganizāciju

saraksts par 1989.-1991.gg. - - 10 lietas

Kopā 10 lietas

Pavisam kopā 149 lietas

Dokumentu apstrādes rezultātā veikta dokumentu zinātniskās, vēsturiskās un praktiskās vērtības noteikšana. Atlasīti iznīcināšanai dokumenti (330 lietas), kam nav praktiskas un vēsturiskas vērtības un sastādīts akts Nr.1 un saraksts par 163 (simts sešdesmit trīs) izslaidīgi glabājamām lietām.

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksti ir sastādīti pa gadiem, saglabājot iepriekšējo nomināli hronologisko principu.

Plēnumu un biroja sēžu protokoli kā līdz šim sistematizēti lietās pa vēlēšanu periodiem.

Biroja lēmuma izpildes lietā dokumenti sistematizēti pēc datuma, kad lēmums noņemts no kontroles, datēšanas hronologiskie ietvari - vecākā un jaunākā dokumenta datums.

Darbinieku personas kontu kartītes, algu saraksti un rīkojumi kā līdz šim ieslēgti pastāvīgi glabājamo lietu aprakstos.

Ir izveidotas lietas no dokumentu veidiem, kas agrāk arhīvā netika pieņemti:

- 1) PSKP biedru kandidātos uzņemto personas lietas,
- 2) tehnisko darbinieku personas lietas,
- 3) štatu saraksti un izdevumu tāmes,
- 4) Lielā Tēvijas kara un darba veterānu padomes dokumenti,
- 5) PSRS un Latvijas PSR Konstitūcijas un pilsoņu tiesību aizstāvēšanas komitejas (no 1990.gada 25.novembra - Vislatvijas glābšanas komiteja) dokumenti.

Ir noformētas lietas un iekļautas papildaprakstos par 1973., 1980.-1989.gg.

Personālsastāva lietu apraksti veidoti pa gadiem kā iepriekš, tikai, sākoties masveidīgai izstāšanās no PSKP, atšķirībā no agrākajiem aprakstiem personālās lietas par 1990.gadu apkopotas sējumos (lietas Nr.1 līdz 4) alfabeta kārtībā. Šīm lietām ir iekšējie apraksti. Lietās Nr. 5 līdz 7 ir dokumenti, kas sastāv no vairākiem kopējiem biroja lēmumiem un atsevišķiem iesniegumiem. Tie ir sakārtoti hronoloģiskā secībā pēc biroju lēmuma datējuma, iekšējā aprakstā norādot personu sarakstu alfabētiskā secībā ar atzīmēm, kurās lappusēs ir dokumenti par attiecīgo personu. Pēc tāda paša principa ir izveidota 64.apraksta 3.liete. 62.apraksta 8.lietā ir tikai iesniegumi par darbošanos PSKP apturēšanu. Aprakstos iekļautas arī PSKP biedros un biedru kandidātos uzņemto lietas, katra atsevišķi. Nomenklatūras darbinieku personas lietas.

atšķirībā no iepriekšējiem gadiem veidotas pa sējumiem. Sējumiem ir iekšējie apraksti.

LKP Alūksnes rajona pirmorganizāciju pastāvīgi glabājamās lietas iekļautas sarakstā par 1989.-1991.gg. Saraksts veidots analogs iepriekšējos gados sastādītajiem. Sarakstā iekļautas 10 lietas no 10 partijas pirmorganizācijām.

Ir sastādīts apraksta 01 papildinājums, kurā iekļauta 1 lieta no 1 partijas pirmorganizācijas, kurai arhīvā nav sava fonda numura.

Dokumentu sastāvs par 1990.-1991.gg. nav pilnīgs, par ko 1996.g.8.septembrī sastādīts akts Nr.1.

Sektora vadītāja

B. Maneka

B.Maneka

LATVIJAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS
ALŪKSNES RAJONA KOMITEJA

Vēsturiskās izziņas
papildinājums
par 1989. - 1991. g. g.

PA - 4106. fonds

II

1999. gada maijā tika izveidots ilgtermiņa glabājamo lietu apraksts ar partijas biedru un biedra kandidātu kartēm, partijas uzskaites kartiņām. Šie dokumenti arhīvā tika saņemti no LKP Centrālās Komitejas (skat. 1991. gada 25. septembra dokumentu pārņemšanas-nodošanas aktu) un ar LKP Alūksnes rajona komitejas dokumentiem (skat. 1991. gada 30. augusta dokumentu nodošanas-pieņemšanas aktu). Veicot LKP Alūksnes rajona komitejas dokumentu aprakstīšanu, šie partijas uzskaites dokumenti bija atstāti īslaicīgā glabāšanā līdz pilnīgai aprakstīšanas pabeigšanai. Tagad no šiem dokumentiem tika izveidots ilgtermiņa glabājamo lietu apraksts Nr. 65 ar 5 lietām par 1040 personām.

Dokumenti par katru personu sakārtoti alfabētiskā secībā.

Vad. arhiviste

S. Grīnvalde